

Gery De Smet: beeld en betekenis

DAAN RAU

Schilder Gery De Smet heeft de ruimte gevonden om al zijn ideeën uit te werken.

Verrassende start

Gery De Smet heeft een vaste stek gevonden in Sint-Amansberg bij Gent, en wat voor stek. Hij woont er met zijn familie in het voormalig postkantoor. De lokettenzaal is omgevormd tot een immens atelier en in wat ooit de kamergrote brandkast was, stapelt hij nu zijn werken. Het ruime atelier laat hem toe aan verscheidene schilderijen tegelijk te werken en zijn reeksen op een overzichtelijke manier uit te bouwen. Hij kan er in alle rust ideeën uitwerken en gestalte geven. En aan ideeën en thema's ontbreekt het hem niet. Zijn werk is gelinkt aan het dagelijks leven en ook al is hij een schilder, het gebruik van andere media is hem niet vreemd.

Kleine landeigendom (2002), acryl op doek, 200 x 160

Dat Gery De Smet een schilder is, wordt bewezen door het inmiddels respectabele oeuvre van groot en kleiner werk. In 1988 verraste hij het publiek van de Gele Zaal met een reeks grote doeken van oorlogstuig onder de veelzeggende titel *Birth of a Nation*. In 1990 bracht hij een serie werken waarvan de kracht nog steeds blijft

Toewijding (1999), aankomst der Processie
Foto: Michiel Hendryckx

beklijven. In grijsblauw geschilderde landschappen worden in gotisch schrift teksten aangebracht als 'ic dien' of 'op de wereld breek ik / in den hemel vereenig ik'. Het werkt zeer bevreemdend, wat bedreigend ook. Het combineren van zeer toegankelijke onderwerpen met even toegankelijke, naar een voorbije periode verwijzende teksten, levert spannende beelden op.

In diezelfde reeks bevindt zich een tweeluik waarvan beide elkaars spiegelbeeld vormen. Het stelt dansende Basken voor in een berglandschap. Het is een onschuldig tafereel maar toch is het meer dan dat. In de context van de reeks roept het tal van interpretaties op en scheidt het, mede door die grijsblauwe kleur, een onbehaaglijke sfeer. Het zijn beelden die nazinderen en die ons

*Toewijding (1999), gemengde techniek,
Campo Santo kapel
Foto: Jasmin Horozic*

in *Kunst in België na 1945*). Je kan de schilderijtjes bij wijlen uit het rek nemen en bekijken, erbij verwijlen. De kunstenaar zet je aan het denken.

In een grote reeks werken onder de titel *Wijzen van wonen* schildert Gery De Smet tal van woningtypes, gaande van het vakwerkhuis tot de modernistische woning. Hij voorziet ze van ironiserende titels die verwijzen naar Belgische toestanden en onze kleinburgerlijke wooncultuur. Zijn schilderijen zijn evenwel van die aard dat ze ondanks het clichématige van het afgebeelde helemaal niet thuis horen in een doorsnee interieur. Ze zijn er te scherp en te wrang voor, ze zijn helemaal niet behaaglijk, je kan ze moeilijk negeren.

Team Spirit (1994), acryl op doek, 100 x 80

Op bedevaart

Opmerkelijk in het werk van Gery De Smet is dat hij niet alleen gebruik maakt van de schilderkunst om zijn ideeën vorm te geven. Wanneer hij uitgenodigd wordt om in de kapel van het Campo Santo te Sint-Amandsberg te exposeren, doet hij iets merkwaardigs. Hij is zich blijkbaar meer dan anderen bewust van het *genius loci* en beslist om de plaats als het ware in eer te herstellen. Daar waar vele kunstenaars vóór hem de strijd aangingen met de sterk bepalende ruimte of die ruimte op één of andere wijze gingen verdoezelen, gaat hij ze terug benadrukken. Hij bezoekt bedevaartsoorden en kapellen en doet er zijn inspiratie op. Van de kapel maakt hij een bedevaarts-

wijzen op een verleden dat bezwaarlijk onschuldig kan genoemd worden. Het beeldmateriaal is immers veelal geïnspireerd op foto's uit het interbellum en de felrode teksten die als slogans over de werken zijn geschilderd verwijzen ontegensprekelijk naar diezelfde periode waar het nationalisme hoogtij viert.

De Smet maakt in de loop van een decennium (1988-1998) een honderdtal kleine doeken van vierkant formaat die hij als een bibliotheek presenteert. Ze staan als boeken in rekken gerangschikt en onderzoeken "het spanningsveld tussen beeld en betekenis, en in het bijzonder tussen de clichés, de codes en hun symboolwaarde." (Florent Bex

oord. De avond van de opening worden de genodigden verwacht aan zijn toenmalig atelier in de buurt van de kapel en er wordt een processie gevormd. De genodigden dragen standaarden, vlaggen en wimpels en gaan in optocht naar de kapel waar alles een plaats vindt. De wanden zijn er reeds bezet met tientallen ex voto's. Je waant je terug in het rijke Roomse leven van weleer.

Wie de zogenaamde ex voto's van dichterbij bekijkt, ontwaart vreemde teksten. Ze doen je glimlachen, zetten je op het verkeerde been of doen je gewoon even nadenken. Sommige hebben een Bond Zonder Naamgehalte met een wrange bijmaak. De kapel staat ook weer vol met kerkstoelen, ze bewijzen dienst bij de receptie. Bij de tentoonstelling verschijnt een publicatie onder de veelzeggende titel *Toewijding / Devotion*. Het is een soort dagboek vanaf het moment dat hij voor de tentoonstelling werd uitgenodigd tot de uiteindelijke realisatie. Het is interessant omdat het je laat zien hoe de kunstenaar werkt, hoe hij associeert, hoe hij zich voorbereidt, hoe hij twijfelt en keuzes maakt.

Voor een tentoonstelling in het Museum van Deinze en de Leiestreek kiest hij de titel *Leeuwenhart: de wil van God*. De tentoonstelling zelf wordt onderverdeeld in een aantal hoofdstukken. Het loont de moeite ze even te vermelden: *'Uit liefde voor de vlag'* – *'Gemaskerd door het leven'* – *'De dood komt ook zo wel'* – *'De wil van God'* – *'Het rijk der vrouw'*.

Bird of a nation (1988), acryl op doek, 200 x 160, uit de reeks 'Birth of a nation'

Een eigen huis (2000), olie op doek, 80 x 60, uit de reeks 'Wijzen van wonen'

Het zijn citaten, her en der samengeraapt of gevonden, maar die door het samenbrengen ervan een wat surreële betekenis geven aan de werken zelf, die elk op hun beurt ook weer een titel hebben. We vinden citaten in de titels maar ook in de beelden. Ze intrigeren, ze verschillen soms danig van mekaar en toch is er een draad, een zeer eigenzinnige coherentie. De verbondenheid tussen die diversiteit is juist de variëteit van het beeldmateriaal. De Smet wil ons duidelijk maken dat wij leven in een erg gefragmenteerde wereld. Waar het leven in vorige generaties zeer duidelijk monolithisch gestructureerd was – er was immers de zuil waartoe je behoorde en waarin alle voorzieningen voorhanden waren – is dit niet meer zo. We zijn/we nemen nu van alles wat, we zijn gefragmenteerd én op zoek naar een identiteit.

EXTRA

OKV-Club

Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen organiseert voor 20 abonnees een geleid bezoek aan de tentoonstelling 'Kleine landeigendom' van Gery De Smet.

Het vindt plaats op zondag 24 oktober om 14 uur in Galerie Het Zwart Huis, Dumortierlaan 8 te 8300 Knokke.

Deelname is gratis. Dus: snel intekenen! Inschrijven via brief of kaartje naar Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen, Hofstraat 15, 2000 Antwerpen, of via mail naar info@okv.be.

De eerste 20 intekenaars ontvangen een uitnodiging.

PRAKTISCH

TENTOONSTELLING 'KLEINE LANDEIGENDOM'

Nog tot 7 november 2004

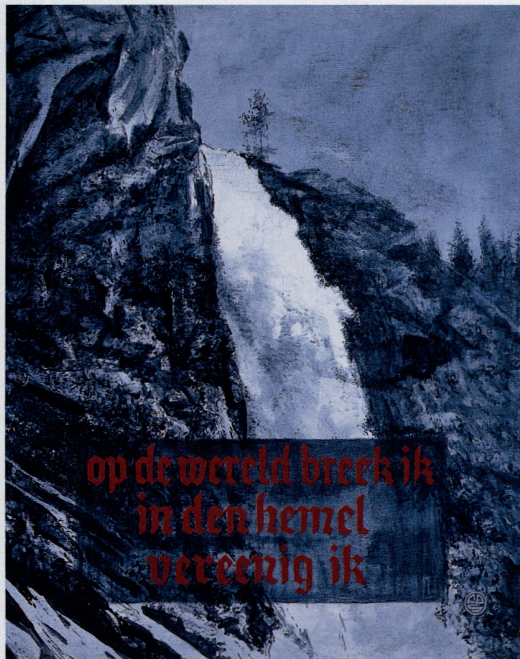
Galerie Het Zwart Huis, Dumortierlaan 8, 8300 Knokke.

De galerie is gevestigd in de voormalige en gerestaureerde woning De Beir van architect Huib Hoste.

Open: zaterdag en zondag van 14 tot 18 uur (ook op 1 november)

Tel. 050 61 35 65

www.hetzwarthuis.be

*Op de wereld... (1990),
acryl op doek, 200 x 160,
uit de reeks 'Zijn zij misleid...'*

De tentoonstelling waaraan hij op het ogenblik van mijn atelierbezoek werkt, is gepland voor september 2004 in Galerie Het Zwart Huis te Knokke. *Kleine landeigendom* is de titel van de expositie als geheel, maar ook van één van de werken. Het werk toont een vallei met een hoge rotswand, kale dennen, een bouwkeet, een put en een groepje menselijke figuurtjes torsen een kist op de schouders, is het een begrafenistoet?

Ook een reeks van landschappen in vogel-perspectief, kleine berglandschappen, over-stroomde gebieden en meer werk van die aard geven aan de titel van de tentoonstelling een betekenisvolle bijklank. Hoewel de kunstenaar overkomt als een ernstige figuur, is humor en enige vorm van zelfrelativering hem dus zeker niet vreemd. Ook als je onwetend bent van achtergronden en titels blijft het werk picturaal en plastisch interessant en boeiend, soms is het monumentaal ondanks het klein formaat, soms intimistisch, het spreekt de toeschouwer aan, laat hem niet onberoerd. En is dát nu juist niet het beste wat een kunstenaar zich kan wensen?

DE WARANDE
zaterdag 18 september 2004 tot zondag 24 oktober 2004

FRANS MASEREEL CENTRUM

opening vrijdag 17 september
20.00u Dhr. Jan Verlinden
Afdelingshoofd
Beeldende Kunst & Musea

E-pos personal vocabulary ◦
Grafiek op de Grens ◦
internationale grafiek ◦

◦ van dinsdag tot en met zaterdag:
14.00 - 18.00 uur
◦ zondag: 10.00 - 12.00 uur
14.00 - 18.00 uur
◦ maandag gesloten

Het Vlaams Centrum voor Grafische kunsten Frans Masereel is een dynamisch, veelzijdig en toekomstgericht internationaal centrum voor de hedendaagse beeldende kunst waar het grafische beeld centraal staat. Het Masereelcentrum is een creatiecentrum maar ook een centrum waar kennisoverdracht, internationale samenwerking, navorsing en publieksparticipatie centraal staan.

Het Frans Masereel Centrum brengt het publiek in contact met het grafische beeld in al zijn aspecten door middel van lezingen, workshops, demonstraties... Het contact tussen kunstenaars en de uitwisseling van ideeën zijn essentieel voor het Masereelcentrum dat per jaar door meer dan 200 jonge en gevestigde kunstenaars wordt bezocht.

De verschillende tentoonstellingen en projecten rond grafiek georganiseerd binnen en buiten de muren van het Centrum zijn een promotie van het hedendaagse grafische beeld.

De tentoonstellingen in de ruimten van het cultureel centrum 'De Warande' geeft de unieke kans om zulke 2 gerealiseerde projecten van het Frans Masereel Centrum te bezichtigen. 'Grafiek op de Grens III' is een samenwerking van kunstenaars uit 3 Zuid-Nederlandse provincies, 5 Vlaamse provincies het Duitse Nordrhein-Westfalen.

Het E-pos project is een samenwerking tussen 4 beeldende kunstenaars en 4 auteurs uit Vlaanderen en Zuid-Afrika enerzijds georganiseerd in het Frans Masereel Centrum en anderzijds in het Govershams Centre for artists and writers in Zuid-Afrika. Deze projecten worden aangevuld door een selectie internationale grafiek die in het Masereelcentrum wordt gerealiseerd.

FRANS MASEREEL CENTRUM